

Nr 333.

Av herr **Holmbäck m. fl.**, om *höjning av anslagen till rekryteringskostnader vid marinen, vissa flygfältsarbeten m. m. samt uppställningsplatser för radarstationer.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 1 bilaga 6 (fjärde huvudtiteln) erinrar föredragande statsrådet därom, att de militära myndigheternas anslags-
äskanden för nästkommande budgetår med 400 milj. kronor överstiga motsvarande anslagssumma i årets stat och att de äskade bemyndigandena med inemot 700 milj. kronor överskrida det belopp, som anvisats för nu löpande budgetår. Departementschefen har stannat för en anslagsökning på i runt tal 220 milj. kronor, varigenom försvarskostnaderna för budgetåret 1952/53 komma att uppgå till omkring 1 650 milj. kronor, samt för en ökning av bemyndigandena utöver anslag med 448 milj. kronor.

Såsom också framgår av försvarsministerns framställning äro det oaktat bristerna på vissa områden av vårt försvar alltjämt betydande, på några oroande. Vi vilja därför i detta sammanhang särskilt understryka nödvändigheten av att tidigare av oss påpekade behov av erforderlig ammunition och minor både för mobiliserings- och övningsändamål ofördröjligen tillgodoses. Utan att taga bestämd ställning till den omstridda frågan om prioritet för brådskande militära beställningar vilja vi dock med styrka understryka behovet av att regeringen med uppmärksamhet följer denna betydelsefulla fråga, särskilt i sådana fall, då de militära myndigheterna anse prioritet vara oundgänglig.

Med hänsyn till de obestridligen väsentligt ökade resurser, som genom årets anslagsäskanden ställas till försvarets förfogande, synes det oss önskvärt att söka begränsa kraven på ytterligare medel till det ur synpunkten av krigsduglighet allra mest nödvändiga. Beträffande materielsidan, där det för arméns vidkommande icke låter sig göra att nöjaktigt överblicka konsekvenserna av departementschefens minskningar, vilja vi framhålla vikten av att bemyndiganden beviljas och beställningar utläggas i så god tid, att förseningar av eller stockningar i leveranser effektivt undvikas.

Armén.

Vad åter anslagen till den personella beredskapen beträffar önska vi än en gång betona, att fullgod materiel icke skapar fullgod krigsduglighet, därest personalen icke är tillräckligt utbildad för att rätt utnyttja materiel-

tillgången. Beträffande sistnämnda synpunkt notera vi med tillfredsställelse att chefen för försvarsdepartementet nu tillmötesgår det inte minst från vår sida under en följd av år framförda kravet på bättre utbildning av den viktiga kadern av gruppchefer. Huruvida denna förbättring i förening med den något förlängda utbildningstiden för värnpliktiga i allmänhet är tillräcklig för att bereda truppen den utbildning, som erfordras för ett modernt krig med dessa många gånger omänskliga påfrestningar, är en fråga, som först erfarenheten kan besvara. Vi vilja här endast understryka nödvändigheten av att regeringen med yttersta uppmärksamhet följer dessa frågor, så att reformer vidtagas utan den tidsutdräkt, som hittills kännetecknat särskilt handläggningen av gruppchefernas utbildning.

En godtagbar utbildning av de värnpliktiga kan emellertid inte erhållas utan en tillfredsställande tillgång på instruktörer, ett behov som genom de stora inkallelserna till repetitionsövningar erhållit ökad aktualitet. Bristerna äro härvidlag allvarliga i synnerhet inom underbefälskårerna i armén och marinen. Försvarsministern ställer i utsikt möjligheten av att under innevarande riksdag framlägga förslag till en förbättring härutinnan med anledning av inom arméledningen utarbetade riktlinjer. Med hänsyn till bristen på underbefäl vilja vi understryka nödvändigheten av att en förbättring snarast kommer till stånd, vilka riktlinjer den erforderliga reformen än må komma att följa.

För arméns vidkommande anmäla sig i övrigt bekymmer för beståndet av byggnader. Vi ansluta oss till den av försvarsministern uttalade mening, att huvuddelen av den försvaret tillkommande byggnadskvoten användes till befästningar. Det oaktat är det tveksamt, huruvida det kan vara förenligt med god ekonomi på längre sikt att till reparationer för det betydande byggnadsbeståndet vid armén anvisa ett så relativt ringa belopp som 1 miljon kronor. Med hänsyn till vad nyss anförts om återhållsamhet med anslagsökningar vilja vi inskränka oss till detta uttalande och avstå sålunda från att i denna del nu ställa något yrkande.

Marinen.

För flottans del inställa sig givetvis betydande nackdelar som en följd av att den av marinledningen framlagda s. k. sexårsplanen av departementschefen förvandlats till en sjuårsplan. Med hänsyn dels till den hastigt pågående tekniska utvecklingen, vilken gör det svårt för att inte säga omöjligt att nu överblicka den situation, i vilken vårt försvar om ett tiotal år kan komma att befinna sig, dels också till det statsfinansiella läget anse vi oss dock kunna i stort sett godtaga den framlagda flottplanen.

Personalrekryteringen inom marinen lämnar liksom inom armén mycket övrigt att önska. Vakanserna inom manskapskåren torde kunna uppskattas till i runt tal 50 procent, vilket med hänsyn till skötseln av den ständigt alltmer komplicerade materielen samt utbildningen av de värnpliktiga är

ytterst betänklig. Under sådana förhållanden framstår det som anmärkningsvärt, att departementschefen ansett sig böra nedskära anslaget till rekryteringskostnaderna från 120 000 kronor till 100 000 kronor, trots att försvarets civilförvaltning äskat en ökning av anslaget till 147 000 kronor. Denna nedskärning står också i strid mot departementschefens uttalande på annat ställe i huvudtiteln (s. 6) nämligen att »vissa förstärkningar av löpande anslag av betydelse för rekryteringen ha befunnits erforderliga». Vi yrka, att detta anslag upptages till det av civilförvaltningen äskade beloppet, alltså en ökning med 47 000 kronor, vilket erfordras dels för upplysning om anställningsförmånerna vid marinen, dels för nöjaktig kontakt mellan rekryteringsofficerarna och representanter för arbetsförmedlingar.

Utän att nu ställa några yrkanden önska vi därutöver till övervägande framföra tanken på en förbättring, eventuellt i form av skattefrihet, av de s. k. sjö tilläggen, vilka närmast motsvara civila traktamenten och som ingalunda höjts i takt med penningvärdets försämring. Vidare böra övervägas införande av premier för särskilt yrkesskicklig och förtjänt personal samt omläggning av stammanskapets löneförmåner till bruttolöner, såsom skett vid vissa andra institutioner med löner i form av naturaförmåner, t. ex. inom sjuk- och socialvården.

Flygvapnet.

För flygvapnets vidkommande beslöt som bekant 1948 års riksdag i princip, att samtliga 10 dagjaktflottiljer skulle förstärkas med 50 procent. 1948 och 1949 års riksdagar ha vidare beslutat, att i första hand sex flottiljer skola förstärkas. Denna förstärkning håller på att genomföras. 1951 års riksdag har uttalat, att 1948 års riksdags principbeslut om förstärkning av samtliga 10 flottiljer bör fullföljas, så snart förhållandena medge.

Såsom framgår av Kungl. Maj:ts proposition har chefen för flygvapnet anmält, att han med hänsyn till nödvändigheten av att utan dröjsmål ersätta viss redan befintlig, föråldrad flygmateriel ansett sig för budgetåret 1952/53 böra avstå från förstärkning av återstående fyra dagjaktflottiljer. I anslutning härtill vilja vi framhålla vikten av att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och att riksdagen förelägges förslag om förstärkning av dessa fyra flottiljer så snart härför erforderlig flygmateriel kan anskaffas.

Rekryteringen av flygande personal har under de senaste åren varit otillfredsställande. I syfte att förbättra rekryteringen har chefen för flygvapnet till Kungl. Maj:t avgivit ett förslag till förbättring av fältflygarnas förmåner. Såsom framgår av propositionen är detta förslag föremål för överarbetning inom försvarsdepartementet, och det har ej kunnat förutsägas, om proposition i ämnet skall kunna föreläggas 1952 års riksdag.

Betryggande tillgång på väl kvalificerade flygförare är av utslagsgivande betydelse för flygvapnets krigsduglighet och krigsberedskap. Med hänsyn

till flygsäkerheten och till värdet av den flygmateriel, som handhaves av våra flygförare, måste vidare så höga krav ställas på deras kvalitet, att proposition om förbättring av fältflygarnas förmåner bör föreläggas 1952 års riksdag.

1947 års riksdag godkände en treårsplan (1947/50) för modernisering av de militära *flygfälten*. Denna plan har sedermera något modifierats. På grund av den begränsade tilldelningen av medel och byggnadskvot under de senaste åren har denna plans genomförande avsevärt försenats. Under förutsättning av samma medelstildelning som innevarande budgetår och samma byggnadskvot som under 1951 beräknas planen kunna fullföljas tidigast under 1954. Den av Kungl. Maj:t för 1952/53 föreslagna medelstildelningen skulle sannolikt leda till en ytterligare försening av planen, eftersom innevarande års arbetstakt skulle behöva begränsas ytterligare.

Det är av utomordentlig betydelse för flygvapnets operationsfrihet samt för fredsutbildning och flygsäkerhet att flygfälten moderniseras i takt med tillförseln av modern flygmateriel, som ställer ökade krav på flygfältens storlek och bärighet. Ifrågavarande anslag borde därför ha kunnat höjas i sådan utsträckning, att i varje fall innevarande års arbetstakt kan upprätthållas, vilket beräknas kräva en ytterligare medelstildelning av 2 milj. kronor. Med hänsyn till betydelsen av att flygfälten maskeras på ett betryggande sätt, bör dessutom för maskering av flygfält anvisas 1 miljon kronor. Dessa senare arbeten falla utanför byggnadsregleringen.

För att ge flygmaterielen skydd i krig och för att skaffa hangarutrymmen för under leverans varande krigsflygplan avsedda för beslutad förstärkning av 6 dagjaktflottiljer, hålla vissa *berghangarer* på att anläggas. På grund av begränsad tilldelning av medel och byggnadskvot ha dessa arbeten ej kunnat bedrivas i erforderlig takt. Följden härav blir bland annat, att levererade och under leverans varande förstärkningsflygplan måste uppställas utomhus under lång tid. Detta medför risker för skador å denna dyrbara och svårersättliga materiel och torde dessutom leda till ökade underhållskostnader. Vi skola dock icke nu på denna punkt ställa något yrkande men förutsätta därvid, att Kungl. Maj:t noggrant följer frågan och om så befinnes oundgängligen nödvändig tillvaratar möjligheterna att medgiva ett påskyndande av berghangarsbyggena.

Till flygvapnet har under de senaste åren levererats radarmateriel i stor utsträckning. Leveranserna torde vara avslutade under den närmaste tiden. För att denna materiel skall kunna utnyttjas i full utsträckning och givas betryggande skydd måste särskilda uppställningsplatser för radarstationer iordningställas redan i fred. Tilldelningen av medel för detta ändamål har hitintills icke tillnärmelsevis motsvarat behovet med hänsyn till levererad materiel. Kungl. Maj:ts förslag för nästa budgetår innebär dessutom en avsevärd begränsning av myndigheternas äskanden. För att redan levererad eller under leverans varande radarmateriel skall kunna utnyttjas fullt

effektivt och givas betryggande skydd borde anslaget för detta ändamål avsevärt höjas. Med hänsyn till det totala behovet av byggnadsåtgärder vilja vi inskränka oss till att föreslå en höjning med 1 miljon kronor för att avhjälpa de mest allvarliga bristerna.

1945 års försvarskommitté framlade en sexårsplan (1948/49—1953/54) för utbyggnad och modernisering av luftbevakningen. Såväl Kungl. Maj:t (prop. 1948: 206) som 1948 års riksdag underströk vikten av att denna plan om möjligt genomfördes på kortare tid. Med hänsyn till den begränsade tilldelningen av medel och byggnadskvot för lokaler för luftbevakningen måste man räkna med en avsevärd försening av nyssnämnda sexårsplan, fastän den för luftbevakningen erforderliga materielen, som i stor utsträckning skall inmonteras i angivna lokaler, levereras i tid. Denna försening påverkar menligt våra möjligheter såväl att effektivt stridsleda vårt jaktflyg som att alarmera civilbefolkningen. Med hänsyn härtill finna vi det angeläget, att takten i luftbevakningens utbyggnad och modernisering påskyndas och att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad härpå.

Med hänsyn till vad som anförts hemställa vi,

att riksdagen för budgetåret 1952/53 måtte

1. till rekryteringsanslag för flottan bevilja ett belopp av 147 000 kronor.
2. dels under anslaget till *Vissa flygfältsarbeten m. m.* anvisa ytterligare 3 miljoner kronor eller sammanlagt 19 miljoner kronor.
3. dels under anslaget till *Uppställningsplatser för radarstationer* anvisa ytterligare 1 miljon kronor.

Stockholm den 25 januari 1952.

Åke Holmbäck.

Sven Em. Ohlon.

Folke Petré.